

Joulupukki

OsaKEYhtiö W alistus * Helsinki 1922

Jouluyö.

On yö niin hiljainen, lauha,
vain välkää tähtien yö.
Ja maassa on taivainen rauha,
kuin odottais ihmettä yö.
Ja palmujen latvat tummat
ne ääneli unelmoi,
ja sävelet uudet ja kummat
läpi ihmöiden enteenä soi.

On kaupunki Betlehem uneen
taas, vaipunut öisehen,
ei tiedä se kirkastuneen
koko maailman pimeyden.
Ei tiedä se taivahan työstä,
ei lapsesta seimessään,
ei ihmeellisimmästä yöstä —
se on ennalla erheissään.

Vain paimenet valvoissansa
sai kuulla sen sanoman,
sai kuunella kuoroansa
valonenkelten kaiuttavan.
Isän Poikasen ainokaisen
sai nähdä he taivaisen,
joka kärsimysmatkansa maisen
näin alkoi alentuen.

Rera paimenten valvokaamme
— sävel taivahan kuulla mun suo! —
niin seurata heitä saamme
sen siunatun seimen luo.
Run sielumme pohjahan syvään
jää sanoma ylhäinen,
niin riemuhun suureen, hyvään
sydän aukeaa murheinen.

Jouluiilo.

Joulupukille kirjoittanut *Aleksi Lehtonen.*

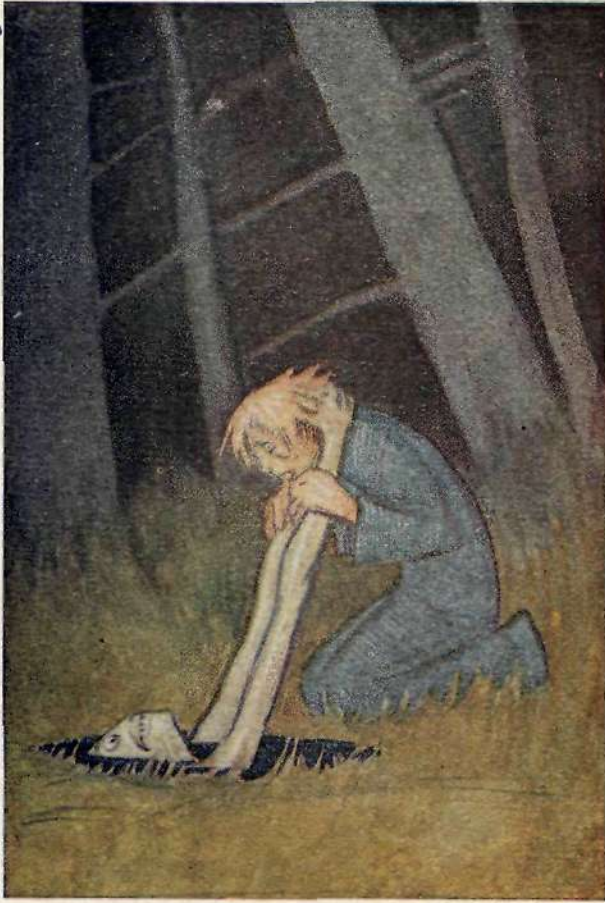
Te, rakkaat lapset, olette suurella innostuksella odottaneet joulua. Joulu näet tuo teille paljon iloa. Mutta jouluiilo ei sentään ole pääasiassa vain kaikessa siinä hupaisuudessa ja hauskuudessa, mitä tämän valoisan kotien ja seurakunnan juhlan viettäminen ulkonaisesti Suomen lapsille tuo. Syvin jouluiilo on sydämen suuri, kiitollinen ilo siitä, että meille jouluyönä syntyi Vapahtaja, joka on Kristus, Herra. Sillä Jeesuksen syntymän kautta tuli maailmaan suuri ilo siitä, että me ihmislapset nyt saamme olla varmoja Jumalan rakkaudesta meitä kohtaan ja hänen sanomattomasta lahjastaan, kun Jeesuksen kautta saamme olla hänen omia, rakkaita lapsiaan ja periä tämän elämän päätyttyä iankaikkisen elämän Jumalan kirkkaudessa.

Monet Suomen lapset osaavatkin tästä iloita. He ovat oppineet ymmärtämään sen, että koti, vanhemmat, koko ihmeellinen elämä on Jumalan heille antama lahja. He ovat seisseet talven tähtiyössä ja iloinneet siitä, että hekin, maan vähäiset lapsoset, saavat kulkea kohti Jumalan paratiisia ja taivaallista kotia, kauas tähtitarhojen tuolle puolelle. He ovat rukouksessa ehkä varsinkin iltasin kokeneet, kuinka hyvä on uskoa, että Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan veri puhdistaa meidät kaikista synneistä, ja kuinka autuasta on lapsen elää Jumalan antama omantunnon rauha sydämessään.

Tällainen lapsi ymmärtää ja tuntee, että tämä kaikki on joulun Vapahtajan lahja meille. Ja kun hän kasvaa suuremmaksi, ymmärtää hän sen sitä paremmin ja syvemmin. Hänelle käy kuten sille kristitylle runoi-

lijalle, joka ensin lapsena oppi tuntemaan Jeesuksen täynnä jumalallista puhtautta ja kirkkautta, mutta joka ei hänen kärsimystään ja kuolemaansa silloin vielä ymmärtänyt. Nuorukaisena hän sai Jeesukselta korkeimman innostuksen itse pyrkimään kirkkautta kohti ja hylkäämään pahat ja alhaiset voimat, jotka häntä pyrkivät kietomaan. Mutta vasta kypsyneenä miehenä, jolloin hän syntisenä vapisi pyhän tuomarin edessä, koki hän Jeesuksen tuoman armon ja anteeksi-antamuksen. Vasta silloin Jeesuksen risti hänelle kirkastui ja Jeesus tuli hänelle ensimmäiseksi ja viimeiseksi. — Niin käy sinullekin, pieni lukijani, joka jo nyt omistat Jeesuksen Vapahtajaksesi sillä tavalla kuin sen nyt osaat tehdä. Sinä tulet vielä kerran näkemään, miten maailma on monesti niin paha ja elämäkin toisinaan sangen vaikeaa ja kovaa. Mutta silloin ymmärrät myös yhä selvemmin ja syvemmin, kuinka äärettömän suuren lahjan Jeesus meille soi, kun hän teki meistä Jumalan lapsia. Siitä tulee elämäsi perustus. Tuo lahja maksoi Jeesukselle ristin ja kuoleman. Joulukuusen ristissä on jotain kuvaannollista. Tuo säteilevä kuusi, kaiken jouluilon ja jouluonnen paras kuva, nousee ristiltä ja seisoo ristillä. Niin nousee ihmisielun syvin ilo Jumalan rakkaudesta ja armosta Jeesuksen ristin perustuksella.

Lapsukaista, joka oppii jo pienenä Jeesuksesta iloitsemaan, eivät myöhemminkään elämän vaikeudet kukista. Hän tuntee rukouksen tien Jumalan sydämeen. Hänestä tulee Jumalan ihminen, jonka elämä on kuin aamunkoiton hohde, joka valkenee valkenemistaan aina täyteen päivään saakka.

Kasvatussisar.

Joulupukille kuvannut *Rudolf Koivu*.

Mökinmies kulki suvi-iltana työmaalta kotiensa kohden ja kumartui juomaan puun juurella olevasta lähteestä. Sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä; sillä lähde oli lumottu. Julma lähteen-ukko syöksähti siitä hänen kimppuunsa.

„Armahda toki köyhää miestä“, rukoili mökinmies. „Jos osoitat sääliväisyyttä, palkitsen sen sinulle kiittolisena“.

„Vapautan sinut, jos lupaat minulle sen olennon, joka kotipihassasi tulee ensiksi sinua vastaan“, puhui syvyyden hirviö.

Mökinmies muisti, että Musti oli aina ollut häntä vastassa ensimmäisenä, sääli hiukan uskollista eläintä, mutta suostui kuitenkin ehdotukseen.

Lähestyessään kotia hän näkee veräjällä jonkun olennon liikkuvan, ja hänen sydämensä alkaa sykkiä rauhattomasti. Hän huomaa, ettei siellä olekaan Musti, vaan joku ihmisolento. Kauheata! Sehän on hänen oma tyttärensä.

Hän kulkee horjuen yli pihamaan ja kuistin läpi pirttiin. Siellä hän kohtaa vaimonsa, joka lohduttaa häntä.

„Onhan meillä kasvattitytär, joka on juuri oman tyttäremme ikäinen; miksi emme antaisi häntä lähteenhaltialle?“

Ja aviopuolisot sopivat keskenään siitä, että kasvattitytär oli ensi yönä jätettävä nukkumaan kuistiin, josta lähteen-ukko saa hänet. —

Herättyään seuraavana aamuna alkaa mökin tytär kovin kaivata kasvattisisartaan.

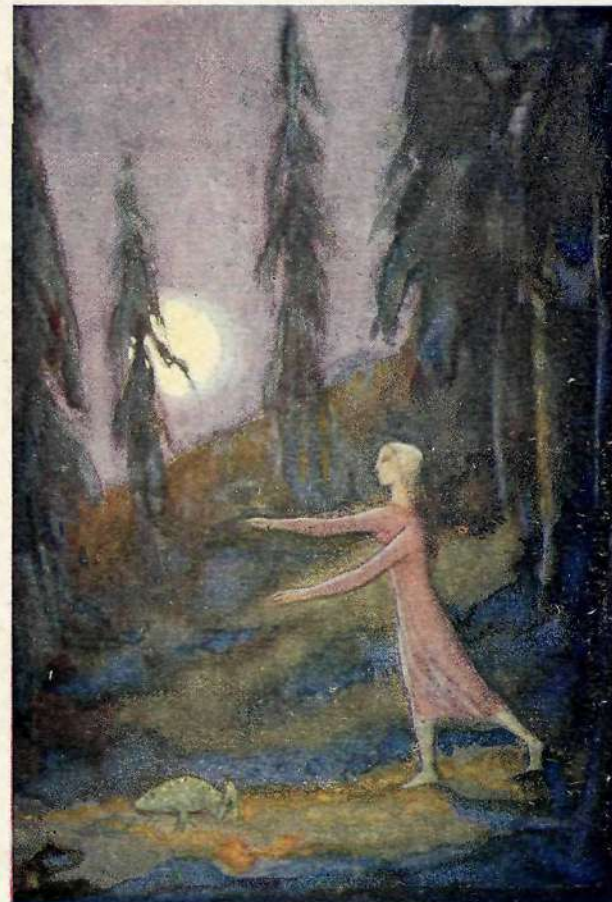
„Minne lienee mennyt metsään vastaksia nou-
tamaan“, selittää äiti viekkaasti.

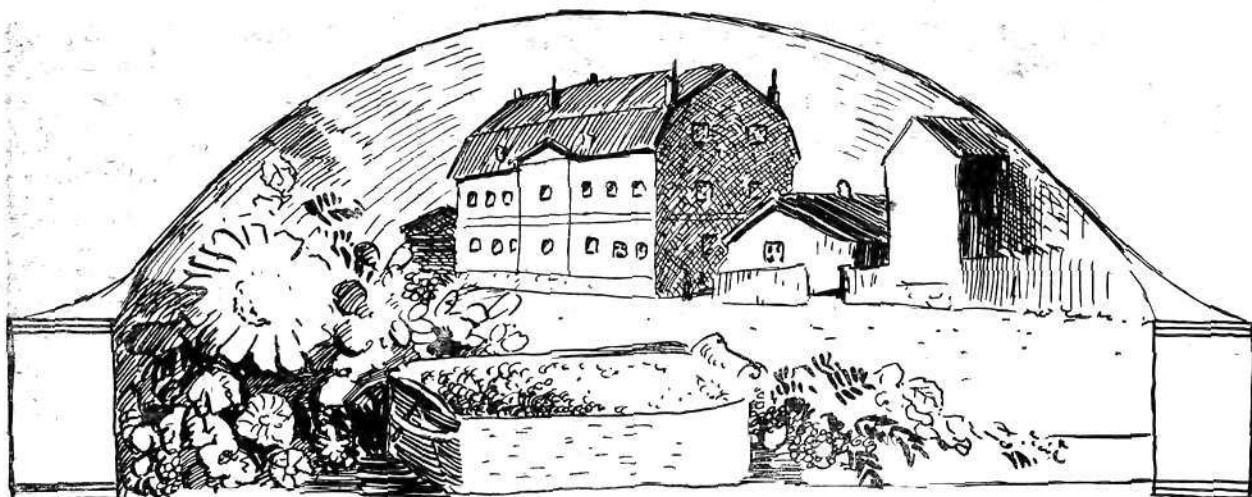
Tyttö odottelee, odottelee kasvatussisaren palaamista. Multa häntä ei kuulu vielä aamiaisen aikana, ei puolenpäivän aikana eikä edes ilta-myöhälläkään. Kun tyttö aamulla varhain herätessään ei näe kasvatussisarta kotona, hän vaeltaa metsään etsimään toveriansa.

Hän kulkee, kulkee, kyselee puilta, kukkasilta ja kiviltä, tiedustelee oravilta ja linnuilta, olisiko nämä nähneet hänen kultaisia kumppaniansa. Illan lähestyessä etsijä palaa kotiin.

Yöllä ei tyttö saa lainkaan unta. Kadonnut toveri ja ystävä on aina hänen ajatuksissansa. Puoliyön hetkellä huomaa hän, että joku pieni eläin hyppää hänen vuoteellensa. Tarkemmin katsottuansa hän tuntee, että siinä on suuri musta rupisammakko. Tyttö säikähtää aluksi,

(Jatk. 2 lehden takana.)

RUNOILIJAKUNINKAALLE ILOKSI

Jutelmä J. L. Runebergin sairausvuosilta. Kirjoittanut Hanna Järvi. Kuvittanut A. Halonen.

Porvoon vanhan lukion kolmannen luokan oppilas, reipas Hannu poika, toi kevättutkinosta kotiin hyvän todistuksen. Palkkioksi pojan ahkeruudesta ilmoitti isä ilosanoman, joka oli jo muutamia viikkoja ollut hänen tiedossaan. Hannua pyydettiin kesän ajaksi sedän taloon serkkunsa luokse sydän Suomeen.

Pojan silmät loistivat, posket hehkuivat ja sydän löi ilosta. Koko olemus sanoi:

— Pääsenkö minä!

Siihen aikaan kulkivat Porvoon lukion pojat sydämessään suuri riemu. He olivat lukeneet Runebergin kauniita runoja, joissa kuvattiin Suomen kansan kohtaloita ja maamme ihanaa luontoa. Viisitoista—kaksikymmenvuotiaiden rinnassa oli sen johdosta herännyt isänmaanrakkaus viehkeimpään kukkaan; ei ollut siis ihme, jos Hannu matkustikin mielihalusta Hämeeseen, katsomaan maatansa ja sen kansaa.

Siellä tuli kesätoveriksi sedän ainoa poika, Hannua hiljaisempi ja syvämietteisempi Aarre serkku. Yhdessä he soulivat Päijänteen rantoja, samoilivat saaria, kalastivat ja katselivat aurinگون säteiden sekä pilvien kultaista leikittelyä tyyneen veden pinnalla. Usein heidän retkeillessään kesäinen päivä painui jo mailleen, niin että vain punainen liekki leimusi taivaan rannalla — eivätkä he malttaneet palata sittenkään.

Sellaisina hetkinä he lukivat runoja, joita Hannu oli ottanut mukaansa. Molempien silmissä säihkyi innon tuli. Runoista löydettiin yhä kauniimpia ja kauniimpia ajatuksia. Aarre oli merkinnyt muistiin ihanimman lauseen ja saneli sen hartaana hiljaiseen, juhlalliseen yöhön:

„Sydämettä, Jumalatta ihminen on,
jok' ei saata innostua saakka kuoloon
puoltamahan tätä maata.”

Vilkas Hannukin oli hetken vaiti, mutta sitten innostui hän kertomaan:

— Tiedätkös, me käymme tälle sairaalle runoilijavanhukselle laulamassa hänen syntymäpäivänään helmikuun viidentenä. Olin kerran hänen kotonaankin, sillä jos hän suinkin jaksaa, niin hän kutsuu pojat luoksensa. Sitä vierailua en milloinkaan unhot. Hän jutteli meille kouluajastaan. Vähän hän jaksoi puhua, ja liikkua hän saattoi vain toisten tukemana, mutta iloinen hän oli, silmistä sen näki.

— Mutta kuinka hänellä mahtoi sitten yksin jäätyään olla ikävä, kun ei voinut nähdä rakastamaansa luontoa! sääli Aarre.

— Suuret, jalot sydämet löytävät aina iloa. Hän oli laittanut lintulaudan akkunansa ulkopuolelle; sitten oli vuoteen yläpuolella heijastuspeili, josta hän vuoteella leväten näki rakkaat lintunsa.

— „On vain niin vaikea saada kaikille vierailleen sopivata ruokaa talven tultua”, sanoi runoilija hymyillen, kun me lintulautaa katselimme, kertoi Hannu.

Aarre pani tämän mieleensä ja muutamien päivien kuluttua hän uskoi Hannulle suunnitelman, joka oli syntynyt hänen ajatuksissaan.

— Kuule, sanoi hän, tarttuen vakavana Hannun käteen, lupaa minulle, mitä nyt pyydän. Minä kerään siemeniä ja marjoja kotini kukkasista ja pihapihlajista; vie sinä ne rakkaalle runoilijakuninkaalle. Sano hänelle, että me rakastamme

tätä ihmeen kaunista synnyinmaatamme, rakastamme ja puolustamme sitä yhtä lujasti kuin hänen runojensa sankarit.

*

Lyhyt kesä vaihtui pian syksyyn. Hannu oli jälleen koulupoikana Porvoossa ja oli unohtanut Aarteen salaisuuden. Kokonaan toiset asiat ja ajatukset täyttivät mielen työvuoden alussa.

Mutta maaseudulle jäänyt Aarre eli yhä kesän ihanuuden lumoissa. Toiset riemuitsivat kukkasista puutarhassa, mutta hän oli enemmän ihastuksissaan, kun suuret, keltaset auringonkukat kätkeytyivät ja alkoivat valmistaa siementä ja kun unikat laskivat loistavat terälehtensä tuuleen jättäen vain vihreän siemenpumpun tuuleentumaan.

Hän meni kotikoivikon solakimman koivun luo, puheli sille kuin parhaimmalle ystävälle: „Ei sinua muuten rumennettaisi eikä tuottaisi otettaisi, mutta nyt on etsittävä parasta ja puhtoisinta; kotikoivikko saa riemulla antaa uhrin suurlle laulajalle”. — Sitten hän teki kauniin tuohisen, lujitti

sen päätuohilla ja sitoi koivunvarvuilla. Valmiiksi saatuaan tutki ja katseli hän sitä kauan mielihyvin ja kätki sen sitten huolellisesti, kunnes saapui myöhäinen syksy ja joulu oli lähellä.

Syksyn kuluessa keräsi Aarre kotipihlajan punaisia marjoja, kuivasi ne huolella ja täytti niillä ja siemenillä tuokkosensa, jonka sitten lähetti Hannulle perille saatettavaksi.

Joulun edellisinä päivinä täytti Hannu Aarteen pyynnön, vei tuohisen runoilijan kottiin ja kertoi Suomen sydämessä olevan pojan tervehdysten.

Ruumiillisten vaivojen runtelema runoilija katseli hellästi valkoista tuohista, joka muistutti hänelle Suomen sydänmaiden koivulehtoja ja marjoja, tuoden mieleen monta herttaista kuvaa nuoruusvuosilta ja niistä kodeista, joiden pihlajain alla hän oli saanut elää.

Sitten hän sanoi:

— Vie tervehdykseni tuntemattomalle ystävälleni, sano hänelle: „Sentähden odotan minä taivaallista, maailmaa korkeampaa elämää, kun tämäkin maa on niin kaunis, ja minnen elämä, huolimatta sen suurista, niin pyhää, niin suloista“.

Tiainen.

„Tii, tii.“ Pakkanen. —
Syke sydämen
lämmän tiaisen.

Kide-kirkkahan
varvun valkean
olet asujan.

Päivä pilkistää,
häipyy, häviää —
rintaas riemu jää.

„Miksi mennyt et,
kun jo sätehet
kutsui syksyiset,

maille etelän
kesälämpimän,
pieni ystävän’?” —

„Tii, tii. Meni muut.
Mulle laulu puut
antaa talven kuut.

Saapuu kevät — vie
minut korven tie.
Missä lohtu lie,

kenpä kaivannee? —
Ilmat iloitsee,
kummut kuuntelee,

kun jo saapuvat
tänne suuremmat
suven laulajat.

Tii, tii. Tänne jään.
Enpä etelään
minä menekään.“

Oskari Kuitunen.

(»Kasvatussisar». Jatk. 2 lehden takaa.)

mutta malttaa pian mielensä, kun huomaa eläimen tarkastelevan häntä niin viisaannäköisenä.

„Tietäisitkö sinä, minne kasvatussisareni on hävinnyt?“ kysyy tyttö murheellisena sammakolta.

Ja tuo ruma mutta sääliväinen eläin kertoi tarkoin, kuinka tytön vanhemmat petollisesti luovuttivat kasvattityttärensä lähteenukolle.

Kertomus teki tyttöön syvän vaikutuksen. Hän hyppäsi heti vuoteesta ja rukoi sammakkoa näyttämään tien lähteelle, johon toveri oli viety.

Sammakko suostuu tytön ehdotukseen. He lähtevät matkalle. Sammakko loikkii edellä, ja tyttö seuraa häntä kuun valaisemaan metsään, rientäen kuin tuntemattoman voiman vallassa.

He saavuttavat lähteen. Tyttö kumartuu sen yli ja katsoo kirkkaaseen kalvoon. Kuun säteiden valaistessa sitä hän näkee syvällä lähteen pohjassa lähteen-ukon, jonka pitkää partaa hellä kasvatussisar kovin murheellisena sukii.

Tyttö ei voi enää hillitä itseään. Mitään kysymättä tai ajattelematta hän syöksyy suinpäin lähteeseen ja putoaa lähteen-ukon eteen.

Kuinka hänelle olisi tässä heilahduksessa käynyt, jollei hän olisi samassa huomannut viisasta sammakkoa, joka katseli häntä tyynesti hirviön jalkain luota.

— Päästä vapaaksi kasvatussisareni! huusi tyttö, muistaen matkansa tarkoituksen. — Sinua on petetty. Minut oli sinulle luvattu. Ja tässä minä nyt olen! Päästä kasvatussisareni vapaaksi!

Lähteen-ukko karjaisee raivosta ja syöksyy tyttöä kohden, joka sulki silmänsä lyyhistyy kuolemaa odotellen.

Mutta kuinka onkaan, — kuolemaa ei tulekaan!

Tyttö tuntee ympärillään suloisen hiljaisuuden, ja kun hän muutamain hetkien kuluttua uskaltaa vihdoinkin avata silmänsä, hän huomaa, että niin hyvin lähde kuin ilkeä lähteen-ukkokin ovat kadonneet, ja hän ja kasvatussisar seisovat rinnatusten viehättävässä puistossa. Ja heidän edessänsä on kaunis linna, jonka valkeat muurit hohtavat kuin kirkastettuina.

Linnan pörtistä astuu kaunis nuorukainen.

„Sinun uhrautuva sisar-rakkautesi ja oikeudentuntosi ovat saaneet ihmeitä aikaan“, selittää hän onnelliselle tytölle. „Minä olen päässyt hirveästä lumouksesta, johon ilkeä velho oli minut noitunut. Minä olen se lähteen-ukko, jota äsken vielä hyvällä syyllä pelkäsitte, mutta nyt olen jälleen saanut ihmishahmonin, ja tässä on minun kotini“.

Nuorukainen viittasi linnaan, ja sinne he kaikki iloisina lähtivät. Noudettiinpa sinne pian tytön vanhemmatkin.

Kaupungin puistossa.

Aurinko paistoi kirkkaasti poutaiselta tavaalta, niin että yksin kovat kadutkin ja suuret, totiset kivitalot näyttivät iloisilta ja hauskoilta. Auringonsäteet tunkeutuivat kaikkialle kertoen kaupungin asukkaille metsistä ja niityistä sekä kutsuen heitä pois kuumilta pölyisiltä kaduilta.

Pikku Maijakin, joka katseli ikkunasta ulos kadulle, ymmärsi niiden kutsun.

„Äiti, äiti mennään puistoon!“ hän huudahti.

„Niin mennään, mennään!“ yhtyivät häneen veljet. „Siellä on uusi kiikkukin.“

Mielelläänhän äitikin siihen suostui, ja niin sitä lähdettiin riemuiten puistoon. Maija ja veljet juoksivat edellä äidin tullessa jäljessä pikkusiskon kanssa.

Puistossa oli jo ennestään väkeä. Ja siitäkös ilo nousi, kun huomattiin, että siinä oli Leena-täti lapsineen. Kilvan juoksivat lapset kiikulle ja kiipesivät nauraen laudan kumpaankin päähän. Äiti ja Leena-tätikin joutuivat osallisiksi iloon.

Äiti istui pikkusiskon kanssa varovaisesti keskelle, ja lihava Leena-täti asettui lastensa kanssa toiseen päähän. Mutta silloin kallistui kiikku auttamattomasti hänen puolelleen, eikä liikkunut lainkaan, vaikka Maija ja pojat reutoivat, minkä

jaksoivat. Maija hätäili jo, että kiikku on mennyt rikki, eikä koko huvista tulekaan mitään. Pian siitä pulasta kuitenkin päästiin, kun Leena-tädin Kalle saatiin toiselle puolelle.

Hih, hei, kuinka siinä sitten keinuttiin! Lasten silmät loistivat ja posket punoittivat, eikä äidiläkään näyttänyt olevan ikävä, vaikkeivät he kauvan kiikussa olleetkaan.

Aika kului nopeasti keinussa, ja kun siihen kyllästytettiin, leikittiin muuta. Ja kun päivällisaika tuli, eivät lapset olisi hennonneet lainkaan lähteä pois, mutta lähdeköhän oli. Huomenna lupasivat he kuitenkin tulla uudelleen sinne ja suunnittelivat koko kotimatkan uusia leikkejä.

Seuraavana yönä pikku Maija uneksi olevansa oikein maalla, ja että siellä oli yhtä korkea kiikku kuin vastapäinen kivimuuri, eikä häntä yhtään peloittanut.

*

Ylläoleva kuva, jonka on maalannut taiteilija, rouva H. Flodin, esittää pikku Maijan ja hänen ystäviensä kesäleikkejä eräässä Helsingin puistossa. Siitä näkyy, että kaupungissakin voi kesällä viettää herttaisia hetkiä. Mutta herttainta kuitenkin on silloin olla maaseuduilla vaipaissa metsissä ja järvien rannoilla.

Joulupukille kirjoittanut ja kuvittanut A. Paischeff.

Elettiin 1850-luvun alkupuoliskoa. Syksy oli ollut pitkä ja lumeton. Ja vaikka joulukuu olikin jo kohta käsillä, oli maa vielä paljasna. Musta ja alakuloinen se oli. Musta oli järvin, jonka toisella rannalla kylän harvat talot olivat. Musta se oli ja tyyni; sillä viime päivien ankarat pakkaset olivat jo vanginneet sen vallattomat laineet paksun jääkerroksen alle. Ja nyt odotti se, kuten maakin, valkoista lumihuntua verhoksensa.

Kylää nimitettiin järven mukaan Syvälahdeksi; sillä tämä järvi oli ollut joskus aikaisemmin useita satoja vuosia sitten, kun vesi oli vielä korkealla, toisten suurempien järvien lahtena. Kylä oli, kuten sanottu, siihen aikaan hyvin harvaan asuttu. Sen muodosti viisi tai kuusi taloa, jotka sijaitsivat neljän kilometrin pituisen Syvälahden pohjoisella rannalla.

» — alkoi puhdistella vanhaa haulikkoansa»

Pohjanpään isäntä Antti, jonka talo oli melkein järven läntisessä päässä, oli pitkin syksyä sala-peräisesti kuiskutellut naapurinsa, Niemelän Jussin, kanssa. Miehet myhällivät itseksensä, ja kun yhteen saltuivat, niin supatellen keskenänsä puhelivat. Sen verran heidän aiheistaan oltiin perillä, että tiedettiin heidän valmistelevan oikein suurenmoista susimetsästyä. Sudet olivat siihen aikaan yleisiä kaikkialla Suomessa, ja tänä syksynä ne olivat Syvälahden seudulla olleet oikeana maanvaivana, vieden lampaita navetoistakin ja hätyyttellen ihmisiä koliphoissaan.

Kun ensimmäiset pakkaset tulivat, alkoi Antti valaa lyijykuulia ja puhdistella vanhaa, ruostunutta, suustaladattavaa lutiluikkuansa. Hän veti reen katoksesta ja naulasi siihen suuren puulaatikon; sitten hän varasi siihen pitkän nuoran ja heinillä täytetyn säkin.

Eräänä iltana sitten, kun jää oli jo niin lujaa, että kantoi hevosen, tuli Jussi Pohjanpäähän, ja hetken aikaa juteltuaan, miehet yhdessä läksivät ulos, otettuaan vanhan ruostuneen pistoolin mukaansa. Vanha emäntä pirtin perältä heitä vielä varoitteli, mutta sitä eivät miehet joutaneet kuuntelemaan.

Pihalla he valjastivat hevosen reen eteen ja toivat pahnasta sian laatikkoon. Sitten he sitoivat heinäsäkin pitkään köyteen reenperään, niin että se ajeltaessa viiletti järempänä maassa.

Alkuvalmistukset näin suoritettuaan, Jussi tarttui ohjaksiin ja Antti, vanhana metsämiehenä, asettui reen perälle, laatikon päälle. Ja niin sitä sitten ajettiin jälle täyttä ravia.

Sinne päästyä pysädyttiin ja Antti alkoi reipiä sikaa korvista ja separosta. Sika tietenkin tällaisesta kohtelusta kiusaantui ja päästi korvia särkevän vingunnan.

Kauan ei ajajien tarvinnulkaan odottaa, kun vastaiselta, tiheää metsää kasvavalla kalliorannalta, alkoi kuulua susien ulvontaa, johon kylän puoleiselta rannalta vastattiin. Ja ennen pitkää alkoi rannoilla vilahdella tummia pilkkuja, jotka lähestyivät rekeä, jossa sika piti niin kauheata melua. Antti käski Jussin ajaa ensin hiljempää, sitten kovemmin; itse hän ryhtyi lataamaan pysyään. Kun sudet huomasivat heinäsäkin, luulivat ne sitä siaksi, ryntäsivät meluten sen kimppeen, repivät ja raastivat sitä.

»Hän kohotti pyssyn poskelleen, tähtäsi suurimpaan ja kiukkuisimpaan suteen ja painoi liipasinta».

Silloin Antti katsoi hetkensä tulleen. Hän kohotti pyssyn poskelleen, tähtäsi suurimpaan ja kiukkuisimpaan suteen ja painoi liipasinta. Multa ihme ja kumma, pyssy ei lauennutkaan!

„Ehkä on piikivi hiukan kostunut“, arveli Antti, veti hanan vireeseen ja tähtäsi uudelleen. Mutta nytäkään ei pyssy lauennut. Vielä kerran hän yritti, mutta yhtä huonolla tuloksella.

Silloin tuli hänelle hätä käteen, etenkin kun susia tuli yhä rannoilta lisää, ja ne kävivät aina vain rohkeammiksi. Olivat jo repineet säkin rikki ja levittäneet puolet heinistä jäälle.

Hän tarkasti pyssyn ja huomasi piikiven siitä kokonaan puuttuvan. Hän ei ollut muistanut lähtiessä tarkastaa lukkoa, ja niin oli piikivi jäänyt kotiin.

„No voi turkin pippuri“, ärjäsi Antti ja samalla huusi hän ajajalle: „Aja nyt Herran tähden, Jussi, minkä hevonen vain kavioistaan pääsee, muuten sudet syövät sekä hevosen että sian, vieläpä meidätkin. Ne yrittävät jo rekeen! Ne ovat repineet jo heinäsäkin ja huomanneet petoksen. Ja minulta on piikivi jäänyt kotiin.“

Jussi ei odottanut toista käskyä; sillä vilkkaistessaan taakseen hän havaitsi heti vaaran suurruuden. Hevonen lensi kuin nuoli kohti rantaa ja lähintä taloa.

Mutta rannalla jouduttiin pulaan. Jäällä oli reki hyvästi luistanut, mutta lumettomalla maalla ja vielä vastamäessä oli kulku kovin hidasta. Miehet luulivat jo sittenkin viimeisen hetkensä koittaneen. Kovasti huutaen ja aidasta saamiaan seipäitä hurjasti heilutellen saivat he sentään pidetyksi sudet siksi loitolla, että pääsivät läheisim-

män talon pihaan. Talon miehet melun kuultuaan olivat arvanneet syyn siihen ja rientäneet pihalle heitä vastaan. Yhdessä he sitten saivat sudet ajetuksi pakosalle ja hevosen ja sian turvaan. Kotiin lähtöä ei voinut ajatellakaan pimeällä; miesten täytyi yöpyä taloon, ja vasta seuraavana päivänä he pääsivät lähtemään parin kilometrin päässä olevaan kotiinsa.

Niin nolosti päättyi Pohjanpään Antin ja Niemelän Jussin sudenpyynti. Miehet kiittivät onneansa, kun saivat henkensä pelastetuksi eivätkä sieläneet kenenkään mainitsevan tapauksesta jälkeinpäin; sillä yksi ja toinen yritti siitä tehdä pientä pilaa heidän kustannuksellaan.

Mutta vielä nykyäänkin paikkakunnan vanhat ihmiset siitä nuoremmille usein kertovat, ja kauan se tapaus vielä jälkipolven muistossa elänee.

»Talon miehet melun kuultuaan olivat — — rientäneet pihalle heitä vastaan».

Sisarukset.

1. Suvisorja.

Suvisorja, neito norja,
heinän helpehillä kiikkuu,
lehtolinnassansa liikkuu.

Leyhyy lehdokkien lemut,
linnassa käy suuret kemut
pitkin päivää, pitkin yötä;
kiltit lapset pääsee myötä.
Kimalaiset pöytiin mettä
kedon kukkasista tuovat,
pulppuu lähteet hopeevettä,
tuohisista tuota juovat
pitovieraat. Mättäät tarjoo
syötäväksi aarteet marjain.
Hongat huvipöytää varjoo,
siinto pitkäin pilvenharjain
lehväsaliin suureen paistaa.
Kesän kaikki herkut maistaa
lapset luona Suvisorjan.

Muttei aina kemun aikaa,
Suvisorja suurta taikaa,
vartioipi pohjan kesän.
Siunaa joka linnunpesän,
kerää käen kukun kullan,
nurmikolla peittää mullan,
kulkee kukkasia kylväin.
Kielo kaino, lilja ylväin
maahan kumartavi hälle,
suven suuren emännälle.

Sarastaissa hän jo herää,
tervehtivi Päivän terää,
kukkasien umput avaa.
Pesissänsä linnut havaa,
helkkyä laulajien kuoro.

Seuraa sitten päivän vuoro.
Tuhat tointa silloin hällä,
kuten kesän elämällä.
Päivää milloin paistattavi,
milloin maalla maistattavi

virvoitusta viileen sateen.
Hyvät siunaa, karsaan, kateen
pehmittävi tylyn mielen.

Punertaissa lännen pielen
kukkalinnaansa taas kulkee,
yöksi lehväverhot sulkee.

2. Talvetar.

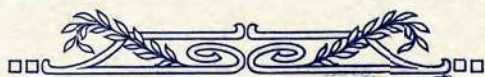
Talvetar, tyttönen pieni ja soma,
korvessa kammio hällä on oma.
Kuurasta kiiltävät ikkunan verhot
— talven nukkuvat, puhtaat perhot, —
honganoksista korkea katto,
hanki lattian hohtava matto,
puiden rungot seinien hirsinä,
metsän humina huomenvirsinä.

Talvetar, tyttönen pieni ja huima,
taattonsa pakkanen paukkuva, tuima,
emonsa auringon aamuinen valo,
siskonsa ehtoruskojen palo,
vaarojen vinkuva viima veli,
ystävä ylin lylyn liukuva keli.

Päivin suksilla veitikka luistaa,
kilvan lapsien kanssa hän muistaa
mäkiä laskea, töyräillä telmiä,
koivuista karistella hyisiä helmiä.
Valkeena tuiskuna huiskavi hapsset,
riemusta huutaen liukuvat lapset.
Talvetar poskehen nipistää,
kulmille kukkivat ruusut jää.
Päivillä tuiskuu, hyyrre-hius hiuskuu,
illalla talttuu, mielensä malttuu.
Pakkas-isä nyrkkiä puistaa,
Talvetar muistaa
silloin kotinsa kujille luistaa.
Korvessa tähdet kultaiset kiiluu,
silloin kun lapsosten liedessä hiiluu
himmeät hiilet.

Lapsi, kun vuoteesi lämpöhön piilet,
silloin Talvetar korvesta huhuu
korvaasi vielä talviset sadut.
Kuusta, tähtien välkkeestä puhuu;
untasi kiertää valkeat ladut,
jotka korpia, vaaroja kulkee,
piiriinsä sulkee
tähtien tuikkeessa nukkuvan maan.

Aarni Kouta.

Vaiwaishiiri.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Helteisenä elokuun päivänä asteli nuori luonnontutkija pellon piennarta pitkän venevalkamalle päin. Lie neekö ollut aikeessa lähteä onkimaan ahvenia, jotka rantakaisikon tyynessä pintavedessä molsketta pitivät, vai mitä. Kiirettä hänellä vain ei näyttänyt olevan, kumartui yhtenä paksuun heinikkoon ottaakseen jonkun

oudon hyönteisen tai pysähtyi pitemmäksi aikaa kookkaan putken suojaan täyttääkseen pullonsa niillä kirkkaanvärisillä kovakuoriaisilla, karpasilla ja pistiäisillä, jotka keskipäivällä valkeissa kukissa iloa pitivät. Silloin pyrähti peltoppyparvi lentoon aika ryskeellä laskeutuakseen rantalepikköön ja säikäytti nuoren tutkijan pahanpäiväisesti. Siellä se

Vaiwaishiiret pesällään. (Luonnollinen koko.)

emo sitten karkeasti äänteli kootakseen poikasensa, jotka hädisänsä olivat sinnetänne hajaantuneet. Hiljaa hyräellen jatkoi hän taas matkaansa tullen jo pellon alasyrjälle kasvavaan pajupehkoon. Leuto etelätuuli heilautti somasti raskaita vehnätähkiä, jotka lupasivat runsasta satoa, ja vielä hetkiseksi piti siihen pysähtyä ihaillemaan kaunistä tuontoa, tyyntä järvenpintaa ja sitä rehevyyttä, minkä tumma tervalepikkö rannalla loihti.

Silloinpa kuului pajupensaasta hienon hienoa vitinää ja piipitystä. Linnun ääntä se ei saattanut olla, ei myöskään päästäisen, ja lisäksi se kuului jotenkin korkealta, ainakin metrin verran maasta. Kauan hän siinä kuunteli, ja pajupensaaseen kyyristyi, ja ääni kuului niin läheltä, että olisi jo luullut ääntäjän olevan tuossa nenän ylettyvillä. Ja siinä se istuikin hennon oksan varassa, pikkuinen hiiri, pieni kuin saksanpähkinä. Se oli kuin ruskeanharmaa karvapallo, joka ei paljoakaan kourassa tuntunut. Mutta lämpöinen se oli, ja pieni sydän pamppailli haljetakseen. Voi kuin se oli herttainen olento tuo pikku hiiri. Ei malttanut nuorukainen sitä itse hyvällä ja siilitellä, riensi kotiin, minkä ennätti, ja näytteli aarrettaan sisarilleen ja veljilleen.

Oli juuri aterian aika, ja hiiri sai istua lautasen syrjällä. Pientä leivänmurua se siinä nakersi pitäen sitä somasti etukäpäliensä välissä, jotka vain hituisen pistivät esiin karvasta. Mutta varpaat terävine kynsineen olivat haralla kuin ihmisen sormet, ja lujusti leipämurunen niissä pysyikin. Istuessaan se oli melkein täydellinen pallo, ei takajalkojakaan paljoo näkynyt, ja pitkään häntäänsä se koko ajan nojasi. Vaalean renkaan ympäröivät silmät kiilsivät kuin kaksi mustaa pistettä, korvat olivat melkein kokonaan karvan peitossa, pitkät kuonokarvat värähtelivät levottomasti ja huulien välistä pilkisti pari pientä vaalean keltaista etuhammasta. Syötyään murusensa loppuun se lähti hakemaan lisää, käveli perunan kuorilla ja jyrsi vähän niitäkin. Mutta jotakin se etsi, ei ollut oikein oloansa tyytyväinen, kaipasi ilmeisesti entistä vapauttaan pajupensaassa.

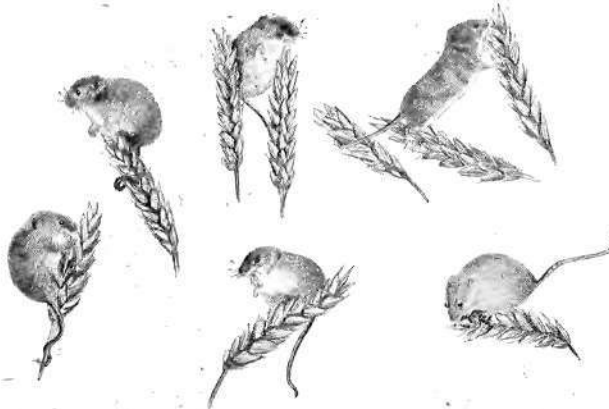
Lähdettiin sitä viemään takaisin pensaaseen. Mutta kun saavuttiin paikalle, kuului sieltä piipitystä monelta eri suunnalta. Hiiri sijoitettiin oksalle, jonka ympäri se kietoi häntänsä, eikä pudonnut, vaikka liukkaalla lautasen syrjällä istui niin epävakaasti. Kas, silloinpa ilmestyi siihen toinenkin hiiri, aivan samanlainen kääpiöolento, tuolla kiipeili kolmas, neljäs ja viides. Mutta mikä ihme ja kummal! Pensaasta löytyi nyrkinkokoinen pesäpallo, jonka pyöreästä aukosta yksi tovereista kurkisti uskaltamatta vielä tulla vapaaseen luortoon. Ehkä oli se heikoin sisaruksista, viimeksi syntynyt. Oli niitä vain hauska katsella, kun eivät tuon enempää pelänneet. Pensas oli aivan pellon syrjässä ja muutamat vehnän tähkät kaartuivat pajun lehtien sekaan. Pitkän etsiskelyn perästä löytyi tähkistä vielä kolme poikasta, joten nyt oli tiedossa yhdeksän pienokaista, kaikki samanlaisia karvapalloja. Hetken perästä ilmestyi siihen vielä emokin hieman kookkaampana. Sen värit olivat räikeämmät, selkäpuoli kellanruskea, vatsapuoli puhtaan valkoinen. Sivuuttacsaan poikasensa tämä tarttui sen nisaan ja imaisi siitä hartaasti kerran pari.

Tähkissä kapuilevat hiirenpoikaset olivat ahkerassa syö-

misen touhussa, joku irroitti paraillaan jyvää tähkistä, joka hiiren painosta oli hieman kallellaan, toinen istui ylimmässä latvassa häntä kierrettynä tähkän ympäri, kolmas jo siirtyi tähkistä toiseen takajalan vielä pidellessä kiinni edellisestä. Näin siirtyi ne paikasta toiseen merkillisen ketterästi, vaikka tuuli tähkiä huojuutti. Saattoipa se itseänsä pitkäksi venyttellen seisoa vaakasuuralla tähkällä häntä toisen ympärillä pidellen kolmannesta kiinni etukäpäpälillään. Ne näyttivät olevan pehmeitä venyviä ja mielin määrin muotoansa muuttavia. Täytyi ihmetellä miten ne tuulessa eivät pudonneet.

Hiiriperhe sai olla rauhassa, silläpä kukapa olisi hennonut noille sieville pikkuolentoille pahaa tehdä. Mutta katselemisen arvoinen tuo pesäpaikka oli, ja monta kertaa siinä pensaän ääressä seistiinkin hiirien elämää tähytelemässä. Kerrankin oli koko perhe koossa; emo istui pesällä vehnänjyvä etukäpäliensä välissä katsellen poikastensa leikkiä ja vallatonta kiipeilemistä. Emonsia vieressä yksi kyyryssä ilmaa haisteli viiksikarvat harallaan, toinen oli valmis hyppäämään heiluvalla heinälehdele, kolmas pajunoksaalla piti jönkunlaista suursiivousta, naamansa pesi kuin kiltti lapsi.

Emo näytti olevan perheonneensa tyytyväinen, vaikka kolme poikasta olikin kateissa, mutta tokkopa se saattoi pitää niitten lukua tarkoin mielessäänkään. Kukapa tietää, miten noille pienoisille oli käynyt, olivat ehkä jo joutuneet surman suuhun. Maassa mateli iso kyykäärme, jonka vatsassa hyvinkin saattoi olla hiiri tai pari. Ylhäällä ilmassa leikkeli tornihaukka saalista vaanien; ja sen tarkka silmä ei saattanut jäädä huomaamatta tähkässä kiipeileviä hiiriä, vaikka ne pieniltä palloilta näyttivätkin. Jonkun niistä saattoi varis-

Hiirenpoikaset vehnätähkän kimpussa.
(Pienoiskoossa.)

kin nokkasta kuoliaaksi, eikä harakkakaan semmoisia herkkupaloja halveksinut. Paljon oli vaaroja hiiriperheellä ja siksiäpä oli hyvä kylläkin, että emo, joka jo oli saanut kokea monenlaista, ehkäpä nähdä koko muun sisarusparvensa joutuvan tuhon omaksi, vaali laumaansa ja opetti sitä vaaroja karttamaan.

Kun pesän läheisyydestä ei enää vitinää kuulunut ja pesä oli autioksi jätetty, otettiin se lähemmin tarkastettavaksi. Se oli kerrassaan mestariteos; kuivia heinälehdiä ja korsia oli kääritty taitavasti palloksi. Uloimmat ja karkeimmat niistä olivat oksien ja korsien ympäri kiedotut ja niiden varassa oli koko pallo. Oli siinä emo suussansa aineksia kanniskellut ja oksia kiivennyt, eikä semmoinen suurtyö ollut muutamassa päivässä valmis. Kupeessa oleva aukko oli matemaattisen pyöreä, ja se johti pehmoiseen onteloon, joka oli pureskelluilla lehdillä sisustettu. Oli siinä hyvä poikasten maata pieninä, sokeina ja alastomina, mutta ihmetellä täytyy, miten ne isompinakin sinne mahtuivat.

Parin viikon perästä vehnäpelto leikattiin ja kuhilaat saivat seistä paikoillaan, kunnes ehdittiin riiheen korjata. Silloin nähtiin pelloilla monta samanlaista pesäpalloa, jotka ehkä olivat olleet korsissa kiinni, mutta leikattaessa pudonneet maahan, tai olivat alusta pitäen lähempänä pintaa korsien varassa. Oli oikea hiirivuosi, ja kun lyhteet vietiin pois ja kuhilaita korjattiin, näki runsaasti vaivaihiiriä, harmaita peltomyyriä, kctihiiriä ja rottiaakin niiden alla puikkelehtivan.

Mutta lyhteitten mukana joutui kuormaansa monta vaivaihiirtä, ja niin saivat ne vapaan kyydin riiheen ja latoon.

„Ja lumilinnan wallilla niin tuima taisto on”.